

O ISTORIE CRITICĂ A ROMÂNILOR

B.P. HASDEU

OPERA OMNIA

TR. MOLDOVA

B.P. HASDEU

O ISTORIE CRITICĂ
A ROMÂNILOR

Coperta: *Cristian Almășanu*

Consilier științific:
Prof. univ. dr. Cătălin Bordeianu

Redactor: *Aurel Ștefanachi*

ISBN 978-973-168-077-4

© Tipo Moldova

Editura Tipo Moldova este acreditată de Consiliul Național al
Cercetării Științifice din Învățământul Superior (C.N.C.S.I.S.)

Iași, 2009

Tipo Moldova,
E-mail: office@tipomoldova.ro

B.P. HASDEU

**O ISTORIE CRITICĂ
A ROMÂNILOR**

TIPO MOLDOVA

Coperta: *Cristian Almășanu*

Coordonator Colecție: Gh. Buzatu,

Membru Corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România

Consilier științific:

Prof. univ. dr. Cătălin Bordenanu

Redactor: *Aurel Ștefanachi*

© Tipo Moldova

Editura Tipo Moldova este acreditată de Consiliul Național al
Cercetării Științifice din Învățământul Superior (C.N.C.S.I.S.)

ISBN 978-9975-0-0000-0

Iași, 2010

Tipo Moldova,

E-mail: office@tipomoldova.ro

STUDIU INTRODUCŢIV	V—LXVI
I. <i>Erudiție și viziune istorică</i>	V
II. <i>Probleme de istorie a limbii române. Limba și stilul operei</i>	XLIII
NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI	LXVII

Vol. I

[Prefață]	5
-----------------	---

STUDIUL I

ÎNTINDEREA TERITORIALĂ

1 Hotarul muntenesc pînă la Marea Neagră	13
2 Epoca lățirii Munteniei pînă la Marea Neagră	17
3 Epoca scăderii hotarului oriental al Munteniei	20
4 Ducatul Făgărașului	21
5 Epoca cuprinderii Făgărașului de către munteni	22
6 Modalitatea cuprinderii Făgărașului de către Basarabi	25
7 Făgărașul între munteni și unguri	28
8 Ducatul Amlașului	29
9 Ducatul de Amlaș din punctul de vedere cronologic	30
10 Ducatul de Amlaș din punctul de vedere geografic	34
11 Posesiunile Basarabilor în Temeșiana	39
12 Dobrogea — Vidin — Hațeg	44
13 O mapă a Munteniei din secolul XIV	46
14 Rezumat	48

STUDIUL II
NOMENCLATURA

1 Țara Românească.....	65
2 Originea termenului „vlah“.....	66
3 Ungro-Vlahia	73
3 bis Transalpina	79
4 Țara Muntenească	82
5 Havas-Alföld	83
6 Multany.....	84
7 Vrancea.....	86
8 Vlahia-Mare	89
9 Cauza analogiilor nominale între Muntenia și România transdanubiană	92
10 Basarabia de la Olt în fîntinele polone și moldovene.....	94
11 Basarabia în fîntinele serbe și maghiare.....	98
12 Basarabia în fîntinele italiene.....	98
13 Recapitularea despre Basarabia.....	99
14 Basarabeni într-o cronică polonă din 1259.....	101
15 Basarab-ban într-o cronică persiană sub anul 1240.....	103
16 Trecerea numelui Basarabia către România de peste Prut.....	105
17 Etimologia termenului „Basarabia“ de la „besi“.....	106
18 Vlad, voievodul Basarabiei din 1396.....	108
19 Etimologia termenului „Basarabie“ de la „bastarni“.....	112
20 Ipoteza despre venirea Basarabilor de peste Prut.....	113
21 Banul Barbu Basarab.....	115
22 Consecințele asonanței între „Basarabia“ și „Serbia“.....	119
23 Etimologia poporană.....	120
24 Muntenismul dinastiei Mușat din Moldova.....	122
25 Bogdăneștii și Mușateștii.....	123
26 Numele propriu „Mușat“.....	125
27 Domnia lui Iuga Koriatovici în Moldova.....	129
28 Rezumat despre Mușatești.....	132
29 Sulzer și Heliade despre arabismul Basarabilor.....	133
30 Natura rebusului eraldic.....	134
31 Rebusul eraldic al Basarabilor.....	136
32 Flavii și Basarabii.....	138
33 Arabizarea românilor în poezia poporană sud-slavică.....	139
34 Arabizarea românilor în <i>Nibelungenlied</i>	142
35 Tranzitul comercial prin România.....	145
36 Confuziunea între Arabia danubiană și Arabia asiatică.....	146
37 Arabia ca numele epic al României.....	149

38	Numile Kara-Ifiak, Kara-Bogdan și Mauro-Vlahia.....	149
39	Morlachii din Dalmația.....	151
40	Cuvîntul „black” în limbele nord-germane.....	152
41	Numele „Kara-vlah” la slavi	153
42	Numele mongolic „Kara-Ulag”	154
43	Doi Negri voievozi	155
44	Personificarea originilor naționale în istoria universală.....	156
45	Personificarea originilor naționale la români.....	158
46	Originea fabulei despre venirea lui Negru din Făgăraș.....	160
47	Originea fabulei despre închinarea Basarabilor lui Negru.....	164
48	Tradițiunea și cronică.....	165
49	Rezumat despre mitul lui Negru-Vodă.....	167
50	Cine a fost Negru-Vodă cel adevărat?.....	169
51	Exemple de erori paleografice.....	173
52	Radu Negru și Radu Greceanu.....	175
53	Originea monastirii Tismana.....	176
54	Originea monastirii Cozia.....	179
55	Originea monastirii Cotmeana.....	182
56	Originea monastirii de la Cîmpulung.....	184
57	Rezumat despre Radu Greceanu.....	190
58	Legenda ardeleană despre sîntul Nicodem	191
59	Legenda munteană despre sîntul Nicodem.....	195
60	Un evangeliar slavo-român din 1404.....	199
61	Legenda serbo-bulgară despre sîntul Nicodem.....	199
62	Rezumat despre sîntul Nicodem.....	201
63	Rezumat despre adevăratul Radu Negru.....	202
64	Țara Negrilor în sagele scandinave	205
65	Neagra Bulgarie, Neagra Ungarie și Marea Neagră.....	207
66	Harta epică a Arabiei de la Dunăre.....	216
67	Concluziunea despre Arabia de la Dunăre.....	218
68	O coincidență la românii transdanubiani	219
69	Importanța unei nomenclature teritoriale.....	220
70	Recapitularea despre nomenclatura Țării Românești.....	222

STUDIUL III

ACȚIUNEA NATUREI ASUPRA OMULUI

1	Natura Munteniei	277
2	Teoria acțiunii climate asupra omului.....	280
3	Gîntea mărginind acțiunea naturei.....	281
4	Instituțiunile mărginind acțiunea naturei.....	286

5 Oamenii mari mărginind acțiunea naturii.....	289
6 Accidentele locale mărginind acțiunea naturii.....	290
7 Concluziunea despre acțiunea naturii.....	291

I ERODOT

8 Textul lui Erodot despre Dacia.....	293
9 Ecuivocitatea expresiunii δία μέδου	295
10 Semnificațiunea termenilor „Pрут” și „Siret” în limba scitică....	297
11 Oltul de jos sub numele de Maris.....	299
12 Agatârșii	303
13 Aurul oltean în cimitirul preistoric de la Hallstadt.....	304
14 Ce însemna cuvântul „Maris” la sciți?.....	308
15 Siginii	309
16 Caracterul comercial al siginilor	312
17 Anticitățile apiculturii române.....	314
18 Vespile din Temeșiana.....	317
19 Mapa geografică a Agatârșiei.....	318
20 Migrațiunile neurilor prin Moldova.....	319
21 Regiunea sciților plugari.....	322
22 Carpații în Erodot.....	324
23 Grifonii păzitori de aur.....	327
24 Originea mitului grifonilor.....	329
25 Până unde Dunărea aparține sciților?	331
26 Podul lui Darius pe Dunăre	332
27 Gurele Dunării în Erodot.....	335
28 Sciția Veche și Sciția Nouă.....	337

II OVIDIU

29 Importanța lui Ovidiu pentru istoria Daciei.....	339
30 Imaginile danubiane ale lui Ovidiu.....	341
31 Frigul de la Dunăre.....	345
32 Ovidiu murind de friguri.....	347
33 Mortalitatea țărelor palustre.....	348
34 Piticii de la gurele Dunării.....	349
35 Motivele lui Traian de a descăleca în Oltenia.....	352
36 Coloniile române în Dobrogea.....	353
37 Invazibilitatea țărelor băltoase.....	354
38 Caracterul strategic al Olteniei.....	355
39 Diferința între popoare belicoase și popoare forți.....	356
40 Cestiunea locuințelor lacustre în Dacia.....	358
41 Istoria bordeiului în Dacia.....	362
42 Legătura bordeielor cu invaziunile.....	366
43 Originea cuvântului „bordei”.....	368

44	Grinarele și mormintele suterane în Dacia.....	369
45	Regiunea „sirului“ în România.....	372
46	Livreaua teritoriului.....	373
47	Călăreții geți pe Columna Traiană.....	376
48	Legea influinței teritoriale postume.....	377
49	Duplicitatea numelui Dunării.....	381
50	Binomitatea Oltului.....	383
51	Oltul, „riu de aur“ în limba agatârșică.....	387
52	Originea numelui „Jiu“.....	391
53	Cuvîntul dacic „sil“ în limba română.....	394
54	Unde a fost districtul de Jaleș din secolul XIV?.....	395
55	Originea cuvîntului „Jaleș“.....	396
56	Rîul „Gîlort“.....	399
57	Rîulețul „Giomartil“.....	402
58	Numele Jiului în Ptolemeu.....	402
59	Concluziunea despre fluviile binome din Muntenia.....	404
60	De unde și pînă unde au locuit slavii în Muntenia?.....	405
61	Limba dacică, limba slavică și limba română.....	411
62	Originea slavismelor în topografia română.....	417
63	Concluziunea despre hidrografia Munteniei sub Ovidiu.....	420
64	„Colchida“ la Dunăre în Ovidiu.....	420
65	„Caucaz“ lingă Dunăre pe o inscripțiune și în Floru.....	423
66	Etnografia României în Apoloniu de Rodos.....	425
67	„Carpații“ sub numele de „Caucaz“ în Apoloniu de Rodos.....	429
68	„Carpații“ sub numele de „Caucaz“ în Iornande, Amian Marcellin, Ptolemeu și Nestor.....	430
69	Urmele topografice ale numelui „Caucaz“ la Dunăre.....	431
70	Unde locuiau siginii și agatârșii în epoca lui Strabone?.....	432
71	Rezumat despre „Carpații“ sub numele de „Caucaz“.....	433
72	Concluziunea despre Muntenia sub Ovidiu.....	434

III EPOCA FORMAȚIUNII LIMBEI ROMÂNE

73	Importanța filologiei în istorie.....	436
74	D. Roesler știe românește?.....	437
75	Latinismul relativ al limbelor albaneză și română.....	438
76	Tracismul relativ al limbelor albaneză și română.....	440
77	Originea numelui „Dunăre“.....	441
78	Concluziunea despre înrudirea românilor cu albanezii.....	442
79	Originea cuvîntului „hoț“.....	442
80	Teoria lui Ioan Maiorescu despre românisme la goți.....	445
81	Originea cuvîntelor „odor“ și „pat“.....	446
82	Ce urmează din lipsa gotismelor în limba română?.....	447

83	Punctul teritorial în istoria goților până la Atila.....	447
84	Originea numilor „Moldova” și „Prahova”.....	450
85	Epoca disparițiunii goților din Dacia	450
86	Istoria gepizilor la Dunăre.....	451
87	Concluziunea despre goți și gepizi.....	455
88	Rezultatele filologice asupra formațiunii naționalității române	456
89	Modernitatea slavismelor și germanismelor în limba română.....	457
90	Lipsa de dialecte la românii din Dacia.....	458
91	Forța de expansiune a oltenilor.....	460
92	Concluziunea despre acțiunea naturii.....	463

Vol. II

[Prefață]	.....	511
-----------	-------	-----

STUDIUL IV

REAȚIUNEA OMULUI CONTRA NATURII

1	Provedința în istorie.....	517
2	Wallace și Darwin.....	528
3	Gințile alese și liberul arbitriu	531
4	Cultura prin aclimatare.....	539
5	Un alfabet mongoloid în Dacia.....	541
6	Alfabetul dacic al lui Dekeneu.....	545
7	Diferința între originea unei națiuni și originea culturii naționale	563
8	Țundra și zeghea.....	565
9	Epoca de bronz și fenicianii.....	569
10	Genealogia filologică a sulitei de bronz.....	571
11	Cocioabă — Argea — Simcea	576
12	Genealogia sabiei la daci.....	580
13	Selecțiunea naturală în originea urbilor.....	583
14	Statistica ruinelor în Muntenia.....	584
15	Dacia sub Ptolemeu.....	588
16	Ce însemna „dava” la traci?	593
17	Viața de codru.....	597
18	Poezia „frunzei verzi”.....	604
NOTE	.....	631